

10 АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

Проект рішення "Про затвердження Порядку здійснення взаєморозрахунків між операторами телекомунікацій за послуги доступу до телекомунікаційних мереж загального користування"

1. Визначення та аналіз проблеми, яку буде розв'язано шляхом державного регулювання

Правові засади державного регулювання діяльності операторів телекомунікацій в частині, що стосується проведення взаєморозрахунків за послуги доступу до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій визначені Законом України "Про телекомунікації" (далі – Закон). Відповідно до пункту 7 частини 1 статті 18, пункту 4 частини 1 статті 57 Закону Національна комісія з питань регулювання зв'язку України (далі – НКРЗ) встановлює порядок взаєморозрахунків між операторами та розрахункові такси за доступ до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій.

На даний час взаєморозрахунки між операторами за пропуск трафіку в точках взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж при наданні послуг місцевого, міжміського, міжнародного фіксованого та рухомого (мобільного) зв'язку здійснюються згідно з Порядком взаєморозрахунків між операторами телекомунікацій за послуги доступу до телекомунікаційних мереж при наданні послуг телефонного зв'язку, затвердженим рішенням НКРЗ від 06.09.06 № 351 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.10.06 за № 1082/12956 (далі – Порядок взаєморозрахунків). Водночас, зазначеним нормативно-правовим актом встановлені розміри розрахункових такс, що сплачують оператори за послуги доступу до мереж операторів, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій та рекомендовані розрахункові такси, що сплачує монопольний оператор за послуги завершення міжміських з'єднань на мережах операторів місцевого телефонного зв'язку.

Зазначеним Порядком взаєморозрахунків враховані норми Закону та міжнародні принципи регулювання ринку телекомунікацій згідно з законодавством ЄС, що в свій час справило позитивний регуляторний вплив на діяльність операторів при проведенні взаєморозрахунків. З іншої сторони виникла необхідність перегляду діючих вимог Порядку у зв'язку із внесенням змін до Закону та надходженням до НКРЗ чисельних звернень від операторів з пропозиціями удосконалити діючу схему здійснення взаєморозрахунків та переглянути діючі розрахункові такси з урахуванням ринкової кон'юнктури та фінансових можливостей операторів.

Крім того, останнім часом НКРЗ частіше розглядає справи стосовно вирішення спірних питань з визначення розрахункових такс за послуги завершення телефонних з'єднань на мережах операторів фіксованого та

мобільного зв'язку під час укладання, внесення змін або доповнень до діючих договорів про надання телекомунікаційних послуг. У разі недосягнення домовленостей з визначення розрахункових такс в деяких випадках оператори здійснюють обмеження пропуску телефонного трафіку, що надходить з мереж інших операторів, порушуючи основні принципи діяльності у сфері телекомунікацій, що визначені статтею 6 Закону та вимоги інших нормативно-правових актів.

Ускладнені взаємовідносини між операторами з питань визначення розрахункових ставок обумовлені передусім посиленням конкуренції на ринку у зв'язку із втратою операторами фіксованого телефонного зв'язку основних доходів від переходу абонентів з фіксованих мереж на мережі мобільного зв'язку. Так, протягом 2005 - 2008 років в загальній структурі доходів сфери телекомунікацій питома вага послуг мобільного зв'язку зростає з 56,3 % до 64,1 %, натомість питома вага послуг фіксованого телефонного зв'язку скоротилася з 36,6 % до 20,6 %. Через відсутність належних фінансових ресурсів у операторів фіксованого зв'язку здійснення модернізації мереж та оновлення основних фондів, а також впровадження перспективних технологій на стаціонарних мережах, особливо в сільській та гірській місцевості, вкрай уповільнюється.

Оскільки обсяги витрат на утримання, обслуговування та розвиток мереж, у тому числі з надання послуг доступу до них, у операторів фіксованого зв'язку значно відрізняються від обсягів, які несуть оператори мобільного зв'язку, врегулювати спірні питання стане можливим завдяки формуванню розрахункових такс відповідно до собівартості послуг, як це передбачено пунктом 2 частини 1 статті 57 Закону.

Запровадження розробленого НКРЗ проекту Порядку здійснення взаєморозрахунків між операторами телекомунікацій за послуги доступу до телекомунікаційних мереж загального користування (далі – Порядок) надасть можливість виробити єдині підходи до встановлення економічно обґрунтованих розрахункових такс з урахуванням фінансових та технологічних особливостей функціонування телекомунікаційних мереж усіх суб'єктів ринку, на яких поширюється регуляторний вплив держави.

2. Цілі державного регулювання

Мета державного регулювання визначена статтею 16 Закону та полягає у створенні взаємовигідних, рівноправних, прозорих умов діяльності у сфері телекомунікацій; забезпечення повного покриття витрат операторів, необхідних для розвитку телекомунікаційних мереж; підвищення інвестиційної привабливості ринку; сприяння ефективній конкуренції та усуненню монополізації на ринках завершення з'єднань на мережах операторів, тим самим стимулюючи підвищення обсягу та якості телекомунікаційних послуг.

3. Визначення альтернативних способів

Одним із варіантів удосконалення регулювання взаєморозрахунків між операторами є також внесення змін до діючого Порядку взаєморозрахунків. Проте у зазначений спосіб неможливо досягти мети державного регулювання, оскільки сфера телекомунікацій перебуває під дією постійних технологічних змін, які вимагають від операторів постійного перегляду витрат, пов'язаних з наданням телекомунікаційних послуг.

У випадку неврегулювання визначеної проблеми слід очікувати поглиблення кризових явищ у сфері телекомунікацій. Через нестачу фінансових ресурсів оператори неспроможні здійснювати переоснащення мереж, що в свою чергу призведе до зниження доходів від надання телекомунікаційних послуг.

Крім того, суб'єкти малого підприємництва в умовах фінансової кризи практично не спроможні, не порушуючи законодавство, самостійно нагромаджувати достатні фінансові ресурси для розвитку власних мереж. Як наслідок, більшість з цих операторів переводитимуть власні кошти в тіньову економіку з метою уникнення сплати податків.

Враховуючи, що Антимонопольним комітетом України не погоджуються розміри розрахункових такс за послуги доступу до телекомунікаційних мереж операторів, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій, вони будуть визначені НКРЗ в окремому нормативному акті після визнання цим Комітетом статусу операторів як монопольних.

4. Описання механізму, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми

Основні принципи досягнення цілей державного регулювання визначені статтею 6 Закону. Водночас, в основу регулювання взаєморозрахунків між операторами покладено принцип створення рівних та справедливих умов діяльності для всіх суб'єктів ринку, формування розрахункових ставок відповідно до собівартості відповідних телекомунікаційних послуг та недопущення встановлення демпінгових, дискримінаційних ставок окремими операторами.

Порядок та умови взаєморозрахунків за послуги доступу до телекомунікаційних мереж операторів та розрахункові такси для всіх послуг доступу до телекомунікаційних мереж встановлюють на договірних засадах. У разі неможливості досягти домовленості між операторами стосовно проведення взаєморозрахунків спірні питання розглядатимуться НКРЗ у порядку, встановленому законодавством.

Формування інформації про доходи і витрати за видами послуг здійснюватиметься відповідно до методик, що визначають механізм розподілу доходів і витрат, що розробляються і затверджуються операторами телекомунікацій.

5. Обґрунтування можливості досягнення встановлених цілей у разі прийняття регуляторного акту

Діючий Порядок взаєморозрахунків передбачає норму Закону щодо визначення розрахункових такс відповідно до собівартості та з урахуванням прибутковості телекомунікаційних послуг, що надаються операторами. Проте зазначений нормативно-правовий акт не містить методології, згідно з якою оператори повинні здійснювати формування відповідних розрахункових такс, зокрема вимог до переліку та складу статей витрат, що безпосередньо пов'язані з наданням послуг доступу до телекомунікаційних мереж.

Прийняття нового Порядку дозволить встановити вимоги для більш повного, достовірного та своєчасного обчислення витрат, пов'язаних з наданням послуг доступу до телекомунікаційних мереж, а також здійснювати контроль за використанням матеріальних, трудових та грошових ресурсів.

6. Визначення очікуваного результату прийняття регуляторного акту

Прийняття Порядку дозволить встановити більш сприятливі економічні умови діяльності для всіх операторів, підвищить ефективність регуляторного впливу, що особливо актуально та важливо для мінімізації негативних наслідків для суб'єктів ринку під час фінансово-економічної кризи.

Встановлення економічно обґрунтованих розрахункових такс сприятиме досягненню окупності витрат операторів та інвестицій, підвищить ефективність використання технологічних ресурсів операторів, створить можливість для достатнього задоволення споживачів послугами фіксованого телефонного зв'язку та поширення послуг мережі Інтернет.

7. Обґрунтування строку чинності регуляторного акту

Порядок пропонується запровадити через 10 днів після державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

8. Визначення показників результативності регуляторного акту

Дія Порядку поширюватиметься на операторів телекомунікацій всіх форм власності, що здійснюють діяльність у сфері телекомунікацій на підставі відповідних ліцензій.

Оцінка результативності регуляторного впливу на ринок телекомунікацій та стану розвитку мереж рухомого (мобільного) та фіксованого телефонного зв'язку здійснюватиметься за допомогою узагальнення наступної інформації:

- кількості абонентів операторів рухомого (мобільного) зв'язку;
- кількості абонентів фіксованого телефонного зв'язку (абонентських ліній);

даних щодо обсягу трафіку

- вихідного в межах власної мережі оператора; вихідного до мереж операторів рухомого (мобільного) зв'язку; вихідного до мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку;
  - вхідного з мереж операторів рухомого (мобільного) зв'язку; вхідного з мереж операторів фіксованого телефонного зв'язку;
- фінансових результатів діяльності операторів телекомунікацій, зокрема:
- доходів операторів від надання послуг фіксованого телефонного та мобільного (рухомого) зв'язку;
  - доходів та витрат провідних операторів у сфері телекомунікацій, у тому числі ВАТ "Укртелеком", від взаєморозрахунків з іншими операторами при наданні послуг доступу до мереж рухомого (мобільного) зв'язку та фіксованого телефонного зв'язку
- кількості звернень операторів з приводу врегулювання спірних питань

9. Заходи, за допомогою яких буде здійснюватись відстеження результативності акту:

проведення аналізу щорічної економіко-статистичної інформації, що подається операторами до НКРЗ, показників фінансово-господарської діяльності операторів, офіційних даних Державного комітету статистики України тощо;

здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій шляхом проведення перевірок діяльності операторів;

розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті, в бюлетені НКРЗ, опрацювання пропозицій операторів;

проведення публічних заходів: громадських обговорень, нарад, практичних конференцій за участю операторів, зацікавлених державних органів, громадських організацій, асоціацій, науково-дослідних установ тощо.

**Голова Національної комісії з питань
регулювання зв'язку України**

С. Колобов